

ДЕШАР

Тема: «Хьуна оакхарий къамаълаш» (фаълг)

Урока лоархIам: фаълга чулоацам берашта бовзийтар; дешархой дешара навикаш лакхъяр; дувзаденна къамаъл шаьрдар; дийнатий дуне довзийтар.

УРОКА НИКЪ

1. УРОКА КИЙЧО ЯР.

МОТТ ШАЬРБАР:

Ара шелал, ара мух,
ЙIовхал телаш бац из малх.
Гонахье дIалечкъаеш,
Дикъа дохк да тIагIерташ.

Ара шелал, ара дарз,
Юрта гарга гIерт из борз,
Шел а енна, енна мец,
Хьуна юкъе цун сатец.

1. Деша дагахь.
2. Деша цхъана.
3. Деша гIоздаъле.

2. ЦIАГIАРА БОЛХ ТАХКАР.

- МалагIа дувцар дийшар вай хьалха яхача урока?
- Малаш ба цу дувцара тIа бувцараш?
- Мишта хийттар шоана Аслани Райзани?
- Мишта оалар берза Iазалах?
- Мел ха йоаккх берза Iазало?
- Сенах лаьца стихотворени язъяр Райзана?
- Мишта хийттар шоана цо язъяь стихотворени?
- Фу бIаргадайра берашта деша долхаш?
- Мишта йоаккхо яр бераша хьазилгий?
- Оаш йой вай мехка Iа даккха дисача оалхазарий йоаккхо?
- Фу хайра шоана укх дувцара тIара шоашта хьалха ца хайна?
- Керттера маIан малагIа да укх дувцара?

«Бераза Iазал» яха дувцара чулоацам хьабувц бераша.

3. КЕРДА ТЕМА ЙОВЗИЙТАР.

Хьехархочо лоацца дувц хьуна оакхарех лаьца.

- Тахан урока вай бешаргда хьуна оакхарех лаьца фаълг.

Хьехархочо Iобеш фаълг дешархошта ца довза дешай маIан а доашхаш.

Нал – дикий кабан

Б1араишдуарг - белка.

4. САЛО1А МИНОТ.

1,2, 3, 4

Пхъагилг я-кха кхувсалуш,

Иттаз кхоссаелар из.

Т1аккха шорттига 1олохъелар,

Лергаш ший цо хъеду говза.

Иштта, иштта х1анз вай санна,

1охайна яг1а пхъагилг ц1аьхха

Шелъелар, шелъелар. (Хъалг1овтт)

Цун т1одилгаш з1амига да

Вай уж сиха д1охдергда. (кулгаш в1ашаххъекх)

5. 1ОМАДАЪР Ч1ОАГ1ДАР.

Фаьлга чулоацам тахкар.

- Фуй укх фаьлга т1а ювцар?
- Малаг1а оакхарий да?
- Малаг1а къамаьлаш да цар дар?
- Фу йоах нало?
- Мишта я царна 1ай хъунаг1а?
- Шоана мишта хийттар е дувцар?
- Керттера ма1ан малаг1а да укх фаьлга?
- Оаш фу дергдар цар когаметта хилча?

Хоржаш дешар.

6. УРОКА КОРТА БАР.

- Мишта хийттар шоана е фаьлг?
- Малаг1а хъехам луш ба е фаьлг?

7. Ц1АГ1АРА БОЛХ.

Фаьлг шаьра беша ха, чулоацам хъабувцар.

ДЕШАР

Тема: «1ан сурташ» Евгений Баратынский

Урока лоарх1ам: стихотворене чулоацам берашта бовзийтар; дешархой дешара навыкаш лакхъяр; дувзаденна къамаъл шаьрдар; дийнатий дуне довзийтар, берий сакхетам лакхбар.

УРОКА НИКЪ

1.УРОКА КИЙЧО ЯР.

МОТТ ШАЬРБАР:

Ара шелал, ара мух,
Й1овхал телаш бац из малх.
Гонахье д1алечкъаеш,
Дикъа дохк да т1аг1ерташ.

Ара шелал, ара дарз,
Юрта гарга г1ерт из борз,
Шел а енна, енна мец,
Хьуна юкъе цун сатец.

4. Деша дагахь.
5. Деша цхъана.
6. Деша г1оздаьле.

2.Ц1АГ1АРА БОЛХ ТАХКАР.

- Малаг1а фаьлг бийшар вай хьалха яхача урока?

- Фуй укх фаьлга т1а ювцар?
- Малаг1а оакхарий да?
- Малаг1а къамаьлаш да цар дар?
- Фу йоах нало?
- Мишта я царна 1ай хьунаг1а?
- Шоана мишта хийттар е дувцар?
- Керттера ма1ан малаг1а да укх фаьлга?
- Оаш фу дергдар цар когаметта хилча?

«Хьуна оакхарий къамаьлаш» яха фаьлга чулоацам хьабувц бераша.

3.КЕРДА ТЕМА ЙОВЗИЙТАР.

Хьехархочо лоацца дувц 1ан суртех лаьца.

- Тахан урока вай ешаргья «1ан сурташ» яха стихотворени.

Хьехархочо 1оеш дешархошта ца довза дешай ма1ан а доашхаш.

4.САЛО1А МИНОТ.

1,2, 3, 4

Пхъагилг я-кха кхувсалуш,

Иттаз кхоссаелар из.

Т1аккха шорттига 1олохъелар,

Лергаи ший цо хъеду говза.

Иштта, иштта х1анз вай санна,

1охайна яг1а пхъагилг ц1аьхха

Шелъелар, шелъелар. (Хъалг1овтт)

Цун т1одилгаи з1амига да

Вай уж сиха д1охдергда. (кулгаи в1ашиххъекх)

5.1ОМАДАЪР Ч1ОАГ1ДАР.

Стихотворене чулоацам тахкар.

- Миштад автора дехка 1ан сурташ?

- Дог г1оздоаккхаш дий уж?

- Мишта кхетаду оаш «Меттаза дийрза, сецад шедар» яхача дешай ма1ан?

Хоржаш дешар.

6.УРОКА КОРТА БАР.

- Мишта хийттар шоана е стихотворени?

- Малаг1а 1ан сурташ гойтар вайна йоазанхочо?

7. Ц1АГ1АРА БОЛХ.

Стихотворени дагахь 1омае

ДЕШАР

Тема: «Виза к1ант» Гагиев Г.

Лоарх1ам: Гагиев Г. язъя стихотворени берашта йовзийта; хоза а нийса а деша 1омабар; мотт шаърбар.

Урока никъ:

I. Урока кийчо яр.

МОТТ ШАЪРБАР:

Ара шелал, ара мух,
Й1овхал телаш бац из малх.
Гонахье д1алечкъаеш,
Дикъа дохк да т1аг1ерташ.

Ара шелал, ара дарз,
Юрта гарга г1ерт из борз,
Шел а енна, енна мец,
Хьуна юкье цун сатец.

8. Деша дагахь.

9. Деша цхъана.

10. Деша г1оздаъле.

II. Ц1аг1ара бе бенна болх тахкар.

1. Хаттараш:

- Миштад автора дехка 1ан сурташ?

- Дог г1оздоаккхаш дий уж?

- Мишта кхетаду оаш «Меттаза дийрза, сецад шедар» яхача дешай ма1ан?

2. Бераш 1оеш дагахьа 1омаяь стихотворени.

III. Урока тема йовзийтар, декхараш довзийтар.

IV. Хьехархочо 1оеш стихотворени «Виза к1ант».

Хаттараш:

- Малаг1а уйла я укхаза кертеръяр?
- Сенна т1ахъех вай авторо?

4.САЛО1А МИНОТ.

1,2, 3, 4

Пхъагилг я-кха кхувсалуш,

Иттаз кхоссаелар из.

Т1аккха шорттига 1олохъелар,

Лергаи ший цо хъеду говза.

Иштта, иштта х1анз вай санна,

1охайна яг1а пхъагилг ц1аьхха

Шелъелар, шелъелар. (Хъалг1овтт)

Цун т1одилгаи з1амига да

Вай уж сиха д1охдергда. (кулгаи в1ашаххъекх)

1ОМАДАЪР Ч1ОАГ1ДАР.

V. Бераш 1оеш стихотворени.

VI. Урока кортабар.

- Фу даъд оаш урока т1а?
- Хоза хийтаре шоана Гагиев Г. язъа стихотворени?

VII. Ц1аг1ара болх балар:

Дагахъа 1омае стихотворени.

ДЕШАР

Тема: «Ца вовза доттаг1а» Сулаев М..

Лоарх1ам: Сулаев М. язъя стихотворени берашта йовзийта; хоза а нийса а деша 1омабар; мотт шаърбар.

Урока никъ:

I. Урока кийчо яр.

МОТТ ШАЪРБАР:

Ара шелал, ара мух,
Й1овхал телаш бац из малх.
Гонахье д1алечкъаеш,
Дикъа дохк да т1аг1ерташ.

Ара шелал, ара дарз,
Юрта гарга г1ерт из борз,
Шел а енна, енна мец,
Хъуна юкъе цун сатец.

1. Деша дагахъ.
2. Деша цхъана.
10. Деша г1оздаъле.

II. Ц1аг1ара бе бенна болх тахкар.

1. Хаттараш:

- Мишта хила веза визза к1ант?
- Шоана фу хетт укх чулоацамах лаьца?

2. Бераш 1оеш дагахъа 1омаяъ стихотворени.

III. Урока тема йовзийтар, декхараш довзийтар.

IV. Хъехархочо 1оеш стихотворени «Ца вовза доттаг1а».

Хаттараш:

- Малаг1а уйла я укхаза кертеръяр?
- Сенна т1ахъех вай авторо?

4.САЛО1А МИНОТ.

1,2, 3, 4

Пхъагилг я-кха кхувсалуш,

Иттаз кхоссаелар из.

Т1аккха шорттига 1олохъелар,

Лергаи ший цо хъеду говза.

Иштта, иштта х1анз вай санна,

1охайна яг1а пхъагилг ц1аьхха

Шелъелар, шелъелар. (Хъалг1овтт)

Цун т1одилгаи з1амига да

Вай уж сиха д1охдергда. (кулгаи в1ашиххъекх)

1ОМАДАЪР Ч1ОАГ1ДАР.

V. Бераш 1оеш стихотворени.

VI. Урока кортабар.

- Фу даьд оаш урока т1а?

- Хоза хийтаре шоана Сулаев М. язъа стихотворени?

- Оаш д1аег1айи цхъа га?

VII. Ц1аг1ара болх балар:

Дагахъа 1омае стихотворени.

ДЕШАР

Тема: «Нийса язде 1омавелча» Плиев М-С.

Урока лоарх1ам: дувцара чулоацам берашта бовзийтар; дешархой дешара навыкаш лакхъяр; дувзаденна къамаъл шаърдар; дийнатий дуне довзийтар.

УРОКА НИКЪ

8. УРОКА КИЙЧО ЯР.

МОТТ ШАЪРБАР:

Ладувг1ал, бераш:
Вай даьша яхад-
Хургдола хъазилг
Б1енара 1аьхад!
Сигала морх йоацаш
Делхаргдац дог1а,
Хьонка маьче т1а
Хьонка з1ирг доаг1а,
Барт-безам боацача
Беркат лекъад,
Хьоастаденна 1аса
Ший 1аттах декхад,
Цкъа дахача г1олла
Хий дахадац,
Цхъан бе ши харбаз
Таръеннаяц!

1. 1одеша сиха а ца луш.
3. Деша цхъана.
2. Деша г1оздаьле.

3. Ц1АГ1АРА БОЛХ ТАХКАР.

- Малаг1а уйла я укхаза кертеръяр?
- Сенна т1ахъех вай авторо?

«Ахъмади Махъмади» стихотворени шаъра ешар.

4. КЕРДА ТЕМА ЙОВЗИЙТАР.

Плиев М-С. яздаь дувцар дешаргда вай.

Хаттараш:

- Фу дийхар к1аьнка даьгара?
- Фу дайтар дас к1аьнкага?
- Морожени мара эца раьза х1ана хиланзар да?
- Фу аргдар оаш цу к1аьнках?
- Сенах гу да хьаькьал долаш хилар?
- Оаш дой цу тайпара г1алаташ?

5. САЛО1А МИНОТ.

1,2, 3, 4

Пхьагилг я-кха кхувсалуш,

Иттаз кхоссаелар из.

Тлаккха шорттига 1олохъелар,

Лергаш ший цо хьеду говза.

Иштта, иштта х1анз вай санна,

1охайна яг1а пхьагилг ц1аьхха

Шелъелар, шелъелар. (Хьалг1овтт)

Цун т1одилгаш з1амига да

Вай уж сиха д1охдергда. (кулгаш в1ашаххьекх)

6. 1ОМАДАЬР Ч1ОАГ1ДАР.

Хоржаш дешар.

7. УРОКА КОРТА БАР.

- Мишта хийттар шоана е дувцар?
- Малаг1а хьехам луш да е дувцар?

8. Ц1АГ1АРА БОЛХ.

Дувцар шаьра деша ха, чулоацам хьабувцар.

ДЕШАР

Тема: «Нахацара г1улакх» Озиев Салман.

Урока лоарх1ам: стихотворене чулоацам берашта бовзийтар; дешархой дешара навыкаш лакхъяр; дувзаденна къамаьл шаьрдар; дийнатий дуне довзийтар, берий сакхетам лакхбар.

УРОКА НИКЪ

1. УРОКА КИЙЧО ЯР.

МОТТ ШАЬРБАР:

Ара шелал, ара мух,
Й1овхал телаш бац из малх.
Гонахье д1алечкъаеш,
Дикъа дохк да т1аг1ерташ.

Ара шелал, ара дарз,
Юрта гарга г1ерт из борз,
Шел а енна, енна мец,
Хьуна юкъе цун сатец.

4. Деша дагахь.
5. Деша цхъана.
6. Деша г1оздаьле.

2. Ц1АГ1АРА БОЛХ ТАХКАР.

- Малаг1а дувцар дийшар вай хьалха яхача урока?

- Фуй укх дувцара т1а ювцар?
- Шоана мишта хийттар е дувцар?
- Керттера ма1ан малаг1а да укх дувцара?
- Оаш фу дергдар цар когаметта хилча?

«Даь хьехамаш» яха дувцараа чулоацам хьабувц бераша.

3. КЕРДА ТЕМА ЙОВЗИЙТАР.

Хьехархочо лоацца дувц г1улакхах, эхь, эзделах лаьца.

- Тахан урока вай ешаргъя «Нахацара г1улакх» яха стихотворени.

Хьехархочо 1оеш дешархошта ца довза дешай ма1ан а доашхаш.

4.САЛО1А МИНОТ.

1,2, 3, 4

Пхъагилг я-кха кхувсалуш,

Иттаз кхоссаелар из.

Т1аккха шорттига 1олохъелар,

Лергаи ший цо хъеду говза.

Иштта, иштта х1анз вай санна,

1охайна яг1а пхъагилг ц1аьхха

Шелъелар, шелъелар. (Хъалг1овтт)

Цун т1одилгаи з1амига да

Вай уж сиха д1охдергда. (кулгаи в1ашиххъекх)

5.1ОМАДАЪР Ч1ОАГ1ДАР.

Стихотворене чулоацам тахкар.

- Белгалбе х1ара строфа т1а бувца хъехам?

- Дог г1оздоаккхаш дий уж?

- Мишта кхетаду оаш «Сага тийша болх ма белахъ, из ше баьчох бодаш ба» яхача дешай ма1ан?

- Фу ду оаш шоаш наха дезаргдолаш?

- Массаз а дувций оаш бакъдар?

- Фу аргдар оаш нахах г1ийбаташ деш болчарга?

Хоржаш дешар.

6.УРОКА КОРТА БАР.

- Мишта хийттар шоана е стихотворени?

- Малаг1а хъехамашойтар вайна йоазанхочо?

7. Ц1АГ1АРА БОЛХ.

Стихотворени дагахъ 1омае

ДЕШАР

Тема: «Мишта яа еза маькх?» Гагиев Г.

Лоарх1ам: Гагиев Г. язъя стихотворени берашта йовзийта; хоза а нийса а деша 1омабар; мотт шаьрбар.

Урока никъ:

II. Урока кийчо яр.

МОТТ ШАЬРБАР:

Сихаоаларг
Борцакх йоаллар
Борц д1абувш.
Бози латтар цунга лувш:
Сенна був 1а,
Борцакх, борц?
Борц буаш яц
Цхьаккха борз.
Хашагульгов 1.

8. Деша дагахь.

9. Деша цхьана.

10. Деша т1ехь-т1ехь сихлуш..

II. Ц1аг1ара бе бенна болх тахкар.

1. Хаттараш:

- Белгалбе х1ара строфа т1а бувца хьехам?

- Дог г1оздоаккхаш дий уж?

2. Бераш 1оеш дагахьа 1омаяь стихотворени.

III. Урока тема йовзийтар, декхараш довзийтар.

1. Хьехархочун дош:

Бераш, «Г1улакх, эздел-доттаг1ий ба» яха раздел чакхдоаккхаш я Гагиев Гирихана язъяь стихотворении «Мишта яа еза маькх». Маькха хетаяь, из хьалкхееш мел къахьега деза гучадоаккхаш, вай шуца массехк урок д1айихьар «Ахкеи гуйреи» яха раздел 1омаеча хана. Дукха муг1араш белгалдаьхар маькха хам бе вай т1ахьехаш дола, маькха дозал гойташ дола. Маькха мах байзачар яздарех вайна хайра, маькха ч1егилг ца хилар бахьан долаш хийра бер, кхалсаг, воккха саг

моцалла байналга. Геттара хала хиннад т1ема шерашка, вай халкъ Сибарег1а
1одахийтача хана...

- Оаш дой маькха хьурмат?

- Бой оаш маькха кхом?

IV. Хьехархочо 1оеш стихотворени «Мишта яа еза маькх?».

Хаттараш:

- Малаг1а уйла я укхаза кертерьяр?

- Сенна т1ахьех вай авторо?

4.САЛО1А МИНОТ.

1,2, 3, 4

Пхьагилг я-кха кхувсалуш,

Иттаз кхоссаелар из.

Т1аккха шорттига 1олохьелар,

Лергаш ший цо хьеду говза.

Иштта, иштта х1анз вай санна,

1охайна яг1а пхьагилг ц1аьхха

Шелъелар, шелъелар. (Хьалг1овтт)

Цун т1одилгаш з1амига да

Вай уж сиха д1охдергда. (кулгаш в1ашаххьекх)

1ОМАДАЪР Ч1ОАГ1ДАР.

Эпиграфаца болх бар.

- Бераш, мишта кхетаду оаш таханарча вай урока эпиграфа ма1ан: «Маькх-вахар да!». Хьана аьннад иштта? Хьанад из вахар?

V. Маькхах, из кхейрах кицаш кхувлар, цар ма1ан тахкар:

Къа ца хьегаш яккха маькх мишта яа еза хац.

Къахьегамо дуне кхоаб.

Оахаш аьннароардаш корадаьд.

Маькх-даара корта ба.

VI. Урока кортабар.

- Фу даьд оаш урока т1а?

- Хоза хийтарий шоана Гагиев Г. язъя стихотворени?

VII. Ц1аг1ара болх балар:

Дагахьа 1омае стихотворени.

ДЕШАР

Урока тема: «Арг1а т1ехъашка хинна т1ом»

Урока лоарх1амаш: дувцара чулоацам дешархошта бовзийтар; дешархой дешара навикаш лакхъяр; дувзаденна къамаъл шаърдар; берашта къаман истори довзийтар.

Гойтара г1ирс: вай мехка ц1ихеза болча Граждански т1ема доакъашхой сурташ.

Урока никъ

I. Урока кийчо яр.
МОТТ ШАЪРБАР:

Дела, ловза са иллеш,
Й1аьхо йохийташ оаз.
Дунен уйла еш хила
Адамий дегаг1оз.

Дека, ловза са иллеш,
Маършача лаьтта г1олла.
Даьхен вахар бакъдеш,
Шо лела дунен чу г1олла.

Бера ага т1а хайше,
Оаш цун б1арг сийдабаккха.
Наьна дег чу йийше,
Наьна дог хъаста!
Яндиев Дж.

1. Деша дагахъ.
2. Деша цхъана.
3. Деша г1оздаьле.

II. Ц1аг1ара бе бенна болх тахкар.

1. Хаттараш:

- Белгалбе х1ара строфа т1а бувца хъехам?
- Дог г1оздоаккхаш дий уж?

2. «Мишта яа еза маькх» яха стихотворении шаъра, къоастадеш 1оеш дешархоша.

III. Керда тема йовзийтар.

1. Хъехархочо лоацца дош оал «Даъй-мехка яхъ йола к1антий» яха керда раздел д1айолаеш хилара, цу раздела чуйоаг1а еррига произведенеш вай мехка бовзаш болча Даъхен сийдолча к1анташта хетаяъ йолга белгалдеш. Дувц вай мехка Граждански т1ом латтарах, г1алг1аша деналца, шоай са ца кходеш, моастаг1 юхатохарах. Уж бовзар а цар ц1ераш йиц ца еш дегашка лелаяр-х1ара мехкахочун декхар хилар хьалхадоккх.
2. Хъехархочо лодеш «Арг1а т1ехъашка хинна т1ом» яха дувцар, соца а соцаш, дешархой д1а а кхетабеш.

IV. Сало1а минот.

Кулгаш букъа т1ехъашка дохка,
Кортилг айбий бахийта ураг1а,
Б1аргаш шерра сигала лакха,
Кога бухъара отта хъажа.
Меллашха кортилг лочубайта,
Б1аргаш когашта лот1алакха.
Юха а хъажал ураг1а сихха,
Мичаб сатем боабаъ моза?
Д1а-хъа лекхий б1аргаш лаха,
Д1ахо деша, бита моза!

3. Хаттараш:

- Х1ана ц1ерах да е дувцар?
- Сенга даха хиннад бераш?
- Маца, мичахъа хинна х1ама да дувцар т1ара дар?
- Фу дага долаш хиннаб деникинцаш?
- Мишта духъал эттар Инаркъеи Долакоареи к1антий?
- Низаш цхъаттара дарий?
- Мичахъара оарц дера т1емахошта?
- Дийна дукха бисарий деникинцаш?

V. Хоржаш дешар.

VI. Урока корта бар.

1. Шун юртхоша лаьцадий Граждански т1ем т1а дакъа?
2. Бовзий шоана Деникина духъал т1ом баъ шоай юртхой? Ц1ераш яха цар.
3. Фу хайра шоана укх дувцар т1ара?

VII. Ц1аг1ара болх.

Дувцара чулоацам хъабувца ха.

ДЕШАР

Урока тема: Муталиев Хъ-Б. «1919 шу Экажкъонгий-Юрта»

Урока лоарх1амаш: дувцара чулоацам дешархошта бовзийтар; дешархой дешара навикаш лакхъяр; дувзаденна къамаъл шаърдар; берашта къаман истори довзийтар.

Гойтара г1ирс: вай мехка ц1ихеза болча Граждански т1ема доакъашхой сурташ.

Урока никъ

I. Урока кийчо яр.

МОТТ ШАЪРБАР:

Дела, ловза са иллеш,
Й1аьхо йохийташ оаз.
Дунен уйла еш хила
Адамий дегаг1оз.

Дека, ловза са иллеш,
Маършача лаьтта г1олла.
Даьхен вахар бакъдеш,
Шо лела дунен чу г1олла.

Бера ага т1а хайше,
Оаш цун б1арг сийрдабаккха.
Наьна дег чу йийше,
Наьна дог хъаста!
Яндиев Дж.

1. Деша дагахъ.
2. Деша цхъана.
3. Деша г1оздаьле.

II. Ц1аг1ара бе бенна болх тахкар.

1. Хаттараш:

- Х1ана ц1ерах да е дувцар?
 - Сенга даха хиннад бераш?
 - Маца, мичахъа хинна х1ама да дувцар т1ара дар?
 - Фу дага долаш хиннаб деникинцаш?
 - Мишта духьал эттар Инаркъеи Долакоареи к1антий?
- Дувцара чулоацам хъабувц бераш.

III. Керда тема йовзийтар.

Хъехархочо лоацца дош оал «Даьй-мехка яхъ йола к1антий» яха керда раздел д1айолаеш хилара, цу раздела чуйоаг1а еррига произведенеш вай мехка бовзаш болча Даьхен сийдолча к1анташта хетаяь йолга белгалдеш. Дувц вай мехка Граждански т1ом латтарах, г1алг1аша деналца, шоай са ца кходеш, моастаг1 юхатохарах. Уж бовзар а цар ц1ераш йиц ца еш дегашка лелаяр- х1ара мехкахочун декхар хилар хьалхадоаккх.

IV. Сало1а минот.

Кулгаш букъа т1ехъашка дохка,
Кортилг айбий бахийта ураг1а,
Б1аргаш шерра сигала лакха,
Кога бухъара отта хъажа.
Меллашха кортилг 1очубайта,
Б1аргаш когашта 1от1алакха.
Юха а хъажал ураг1а сихха,
Мичаб сатем боабаь моза?
Д1а-хъа лекхий б1аргаш лаха,
Д1ахо деша, бита моза!

V. Муталиев Хь-Б. «1919 шу Экажкьонгий-Юрта» яха дувцар.

Хъехархочо берий терко т1айохийт хьалхарча дувцар т1а йийца Инаркъеи, Долакоаи, Соаг1апчеи санна Деникина б1ехача б1уна духьальэтта кхы а дуккха г1алг1ай юрташ хилар: Т1ой-юрт, Долакха-Юрт, Сурхот1е, Экажкьонгий-Юрт... Экажкьонгий- Юрта хинна т1ом бувцаш да Муталиев Хь-Б. х1анз вай дешаргдола дувцар.

Дешархоша арг1-арг1аг1а 1одеш дувцар, хъехархочо юкъ-юкъе комментареш ю. Дувцара х1ара дакъах ц1и тул.

VI.Хоржаш дешар.

1. 1алама сурт мишта дулл автора ший дувцар д1адоладеш? 1одеша текста т1ара.
2. Мичара т1аволавелар моастаг1а? 1одеша.
3. Малаг1а план яр моастаг1чун? 1одеша.
4. Хьалхарча дийнахъа мишта чакхбаьлар т1ом?
5. Мишта в1ашт1ехьдаьлар моастаг1чун юрт яккха?

VII.Урока корта бар.

4. Шун юртхоша лаьцадий Граждански т1ем т1а дакъа?
5. Бовзий шоана Деникина духьал т1ом баь шоай юртхой? Ц1ераш яха цар.

6. Фу хайра шоана укх дувцар т1ара?

VIII.Ц1аг1ара болх.

Дувцара чулоацам хьабувца ха.

ДЕШАР

ТЕМА: «Дего гешт дергдац» Зязиков Б.

Урока лоарх1амаш: дувцара чулоацам дешархошта бовзийтар; дешархой дешара навикаш лакхъяр; дувзадenna кьамаьл шаьрдар; берашта кьамаан истори довзийтар.

Гойтара г1ирс: Зязиков Бахьаудина сурт.

Урока никъ

I. Урока кийчо яр.

МОТТ ШАЬРБАР:

Т1ема хало, т1ема сутарал,
Б1арга ца яйна,
Даь уйлаш, наьна б1аргаш,
Тахан г1оза т1ехье!

Доага денош, делха дегаш
Даьга, дийлха даргда.
Кхоана шун анна юхе,
Тахан т1ем т1а лийтараш

Адамаша диканца бувцаргба.
Салтечун шинелеца кьовлаенна,
Эг1азлонца дог кхохкаденна,
Тха зама шоана д1айовзаргья.
Яндиев Дж.

1.Деша дагахь.

2.Деша цхьана.

3.Деша г1оздаьле.

II. Ц1аг1ара бе бенна болх тахкар.

1. Хаттараш:

- Х1ана ц1ерах да е дувцар?

- Сенга даха хиннад бераш?

- Маца, мичахьа хинна х1ама да дувцар т1ара дар?

- Фу дага долаш хиннаб деникинцаш?

- Мишта духьал эттар Инаркъеи Долакоареи к1антий?

Дувцара чулоацам хьабувц бераш.

III. Керда тема йовзийтар.

Хъехархочо лоацца дош оал йоазанхочун вахареи кхолламеи никъ бувцаш.

IV. Сало1а минот.

Кулгаш букъа т1ехъашка дохка,
Кортилг айбий бахийта ураг1а,
Б1аргаш шерра сигала лакха,
Кога бухъара отта хъажа.
Меллашха кортилг 1очубайта,
Б1аргаш когашта 1от1алакха.
Юха а хъажал ураг1а сихха,
Мичаб сатем боабаъ моза?
Д1а-хъа лекхий б1аргаш лаха,
Д1ахо деша, бита моза!

V. Дешархоша арг1-арг1аг1а 1одеш дувцар, хъехархочо юкъ-юкъе комментареш ю.
Дувцара х1ара дакъах ц1и тул.

VI. Дувцара чулоацам тахкар.

- Мичахъа, маца хинна х1ама да дувцара т1ара дар?
- Мича вахийтавар дувцара турпалхо командира?
- Малаг1а сурт дайра цунна?
- Малаг1а уйлаш дагаухар цунна?
- Цигара д1аваха х1ана маганзар цунна?
- 1одеша. Мишта к1алхарадаъхар цо ший бераш?

Т1емах дола кицаш кхувла.

- 1. Т1емо во1 ваъвац- т1емо во1 вийнав.**
- 2. Машаро нах боахабаъб, т1емо во1 вихъав.**
- 3. Т1ема духъала т1ом мара товргбац, тоама духъала тоам мара товргбац.**

VII. Урока корта бар.

1. Фу хов шоана Маг1албика г1алах?
2. Х1анна еннай цунна «Сийлен г1ала» яха еза ц1и?

VIII. Ц1аг1ара болх.

Дувцара чулоацам хъабувца ха.

ДЕШАР

ТЕМА: Шадиев С. «Кавказа турпал- Тутаева Аьсет»

Урока лоарх1амаш: дувцара чулоацам дешархошта бовзийтар; дешархой дешара навикаш лакхъяр; дувзаденна къамаьл шаьрдар; берашта къаман истори довзийтар.

Гойтара г1ирс: Тутаева Аьсета сурт.

Урока никъ

I. Урока кийчо яр.

МОТТ ШАЬРБАР:

Сийрда дуне лувчадаь,
Мела т1адамаш лаьтта лег,
Наькъа болар сихдаь,
Босаг1а тоатолгаш дек.

Лакхбенна, ц1ебенна,
Дошо малх бода,
Г1оздаьнна, деладенна,
Беркате лаьтта улл.

Тайп-тайпара бесаш лепаш,
Этгад сигала 1ад,
Да ма вала цунна, яхаш,
Г1аддаха бераш уд.
Яндиев Дж.

1. Деша дагахь.
2. Деша цхьана.
3. Деша г1оздаьле.

II. Ц1аг1ара бе бенна болх тахкар.

1. Хаттараш:

- Мичахьа, маца хинна х1ама да дувцара т1ара дар?
- Мича вахийтавар дувцара турпалхо командира?
- Малаг1а сурт дайра цунна?
- Малаг1а уйлаш дагаухар цунна?
- Цигара д1аваха х1ана маганзар цунна?
- 1одеша. Мишта к1алхарадаьхар цо ший бераш?

Дувцара чулоацам хьабувц бераш.

III. Керда тема йовзийтар.

Хьехархочо лоацца дош оал тӀема шерашка герз бе а дела, Даьхе лораш хиннача гӀалгӀай кхалнахах. Царна юкье хиннаб: Тутаева Аьсет, медицински Ӏилмай кандидат. Фашистий карагӀа еннай из. Цун йиша Тутаева Нина, медицински служба капитан, тӀом чакхбаллалца санитарни поезда ординатор хиннай. Малхбузехьарча фронте госпитале болх беш хинна Албогачиева Тамара, хӀаьта иштта Цечоева Тамара, Ужахова Ляля, кхыбараш. Тахан вай шуца дешаргда Шадиев Султана яздаь «Кавказа турпал- Тутаева Аьсет» яха дувцар.

Хьехархочо Ӏодеш дувцар юкь-юкье комментареш а еш.

V. СалоӀа минот.

Кулгаш букъа тӀехьашка дохка,
Кортилг айбий бахийта урагӀа,
БӀаргаш шерра сигала лакха,
Кога бухьара отта хьажа.
Меллашха кортилг Ӏочубайта,
БӀаргаш когашта ӀотӀалакха.
Юха а хьажал урагӀа сихха,
Мичаб сатем боабаь моза?
ДӀа-хьа лекхий бӀаргаш лаха,
ДӀахо деша, бита моза!

VI. Дувцара чулоацам тахкар.

- Мала хиннай Тутаева Аьсет?
- Фу деш яр из Ленинграде?
- Мел тӀом бир цо тӀема госпиталешка?
- Мишта тӀанийсбелар уж фашисташта?
- Фу ха гӀерттар фашисташ? Текста тӀара Ӏодеш.
- Мишта духьальэттар Тутаева Аьсет?
- Ший хьальоллаш фу аьлар цо шийца хиннача лорашка?
- Оаш доаккхал дой Тутаева Аьсет санна болча вай къаман турпалхоех?

VII. Урока корта бар.

Фу хайра шоана Шадиев С. дувцара тӀара?
Шун тайпан бий тӀема ветеранаш?

VIII. ЦӀагӀара болх.

Дувцара чулоацам хьабувца ха.

ДЕШАР

ТЕМА: Шадиев С. «Кавказа турпал - Тутаева Аьсет»

Урока лоарх1амаш: дувцара чулоацам дешархошта бовзийтар; дешархой дешара навыкаш лакхъяр; дувзаденна къамаьл шаьрдар; берашта къаман истори довзийтар.

Гойтара г1ирс: Тутаева Аьсета сурт.

Урока никъ

I. Урока кийчо яр.

МОТТ ШАЬРБАР:

Сийрда дуне лувчадаь,
Мела т1адамаш лаьтта лег,
Наькъа болар сихдаь,
Босаг1а тоатолгаш дек.

Лакхбенна, ц1ебенна,
Дошо малх бода,
Г1оздаьнна, деладенна,
Беркате лаьтта улл.

Тайп-тайпара бесаш лепаш,
Этгад сигала 1ад,
Да ма вала цунна, яхаш,
Г1аддаха бераш уд.
Яндиев Дж.

1. Деша дагахь.
2. Деша цхьана.
3. Деша г1оздаьле.

II. Ц1аг1ара бе бенна болх тахкар.

1. Хаттараш:

- Мала хиннай Тутаева Аьсет?
- Фу деш яр из Ленинграде?
- Мел т1ом бир цо т1ема госпиталешка?
- Мишта т1анийсбелар уж фашисташта?
- Фу ха г1ерттар фашисташ? Текста т1ара 1одеш.
- Мишта духьальэттар Тутаева Аьсет?
- Ший хьальоллаш фу аьлар цо шийца хиннача лорашка?
- Оаш доаккхал дой Тутаева Аьсет санна болча вай къаман турпалхоех?

Дувцара чулоацам хъабувц бераш.

III. Керда тема йовзийтар.

Хъехархочо лоацца дош оал т1ема шерашка герз бе а дела, Даъхе лораш хиннача г1алг1ай кхалнахах. Царна юкъе хиннаб: Тутаева Аьсет, медицински 1илмай кандидат. Фашистий караг1а еннай из. Цун йиша Тутаева Нина, медицински служба капитан, т1ом чакхбаллалца санитарни поезда ординатор хиннай. Малхбузехьарча фронте госпитале болх беш хинна Албогачиева Тамара, х1аьта иштта Цечоева Тамара, Ужахова Ляля, кхыбараш. Тахан вай шуца дешаргда Шадиев Султана яздаь «Кавказа турпал- Тутаева Аьсет» яха дувцар.

Хъехархочо 1одеш дувцар юкъ-юкъе комментареш а еш.

V. Сало1а минот.

Кулгаш букъа т1ехъашка дохка,
Кортилг айбий бахийта ураг1а,
Б1аргаш шерра сигала лакха,
Кога бухъара отта хъажа.
Меллашха кортилг 1очубайта,
Б1аргаш когашта 1от1алакха.
Юха а хъажал ураг1а сихха,
Мичаб сатем боабаь моза?
Д1а-хъа лекхий б1аргаш лаха,
Д1ахо деша, бита моза!

VI. Дувцара чулоацам тахкар.

VII. Урока корта бар.

Фу хайра шоана Шадиев С. дувцара т1ара?
Шун тайпан бий т1ема ветеранаш?

VIII. Ц1аг1ара болх.

Дувцара чулоацам хъабувца ха.

ДЕШАР

ТЕМА: Шадиев С. «Осканов Суламбик - халкъа тешаме во1»

Урока лоарх1амаш: дувцара чулоадам дешархошта бовзийтар; дешархой дешара навыкаш лакхъяр; дувзаденна къамаъл шаьрдар; берашта къаман истори довзийтар.

Гойтара г1ирс: Осканов С. сурт.

Урока никъ

I. Урока кийчо яр.

МОТТ ШАЬРБАР:

Фуд из сагал,
Дега к1оаргал?
Ц1аккха, ц1аккха
Ца кхардийта
Ший из маьже
Д1аяккхийта
Кийча хилар,
Яхье вувлар,
Бакъдар 1аьрждаь,
Харцдар к1айдаь,
Д1а ца вахар;
Ший са бахъан
Наьна Даьхен
Га ца дохкар,
Из да сагал,
Дега к1оаргал,
Из да халкъа
Цо ду во1ал.

Плиев Амир.

1. Деша дагахь.
2. Деша цхъана.
3. Деша г1оздаьле.

II. Ц1аг1ара бе бенна болх тахкар.

1. Хаттараш:

- Мала хиннай Тутаева Аьсет?
- Фу деш яр из Ленинграде?
- Мел т1ом бир цо т1ема госпиталешка?
- Мишта т1анийсбелар уж фашисташта?
- Фу ха г1ерттар фашисташ? Текста т1ара 1одеш.
- Мишта духьальэттар Тутаева Аьсет?
- Ший хьальоллаш фу аьлар цо шийца хиннача лорашка?

- Оаш доаккхал дой Тутаева Аьсет санна болча вай къаман турпалхоех

Шадиев Султана «Кавказа турпал- Тутаева Аьсет» яхача дувцара чулоацам хьабувц бераш.

III. Керда тема йовзийтар.

Хьехархочо лоацца дош оал Осканов Суламбика вахарах, цун турпалча 1оажалах.
Ше 1одеш дувцар юкъ-юкъе комментареш а еш.

IV. Сало1а минот.

Кулгаш букъа т1ехъашка дохка,
Кортилг айбий бахийта ураг1а,
Б1аргаш шерра сигала лакха,
Кога бухъара отта хъаж.
Меллашха кортилг 1очубайта,
Б1аргаш когашта 1от1алакха.
Юха а хъажал ураг1а сихха,
Мичаб сатем боабаъ моза?
Д1а-хъа лекхий б1аргаш лаха,
Д1ахо деша, бита моза!

V. Дешархоша арг1-арг1аг1а 1одеш дувцар.

VI. Дувцара чулоацам тахкар.

- Фу болх беш хиннав Осканов Суламбик?
- Фу лаърх1а сигала ураг1а ваха хиннав Суламбик 1992 шера 7 феврале?
- Малаг1ча юртара ва Осканов?
- Малаг1а балхаш даъд цо?
- Мишта лоарх1аш хиннав из новкъосташа?
- Мишта беш хиннаб цо ший болх?
- Малаг1а сийлен ц1и еннай цунна?

VII. Урока корта бар.

- Фу хайра шоана Шадиев С. дувцара т1ара?
- Самолет доалара яла йолаялча, парашютаца 1о х1ана кхоссавеннавац из?

VIII. Ц1аг1ара болх.

Дувцара чулоацам хьабувца ха.

ДЕШАР

Тема: Арчаков Сали «Ц1авенав тха лоалахо».

Урока лоарх1ам: стихотворене чулоацам берашта бовзийтар; дешархой дешара навыкаш лакхъяр; дувзаденна къамаъл шаьрдар; дийнатий дуне довзийтар, берий сакхетам лакхбар.

УРОКА НИКЪ

1. УРОКА КИЙЧО ЯР.

МОТТ ШАЬРБАР:

Даде хъехамаш
Вахаргва даде к1аьнк
Эзар шу даллалца,
Низ болаш хургва из
Къона – къаваллалца,
Нагахь мо хуле из
Ер хъехам бовзаш:
Ах-бийса яллалца
Ма лела ловзаш!
Малх ийже баллалца
Вижа ма ала!
Ваха а лела а
Хургдолаш атта,
Хъай ханнахь ловижа,
Хъай ханнахь г1атта!
Гагиев Гирихан

1. Деша дагахь.

2. Деша цхъана.

3. Деша г1оздаьле.

2. Ц1АГ1АРА БОЛХ ТАХКАР.

- Малаг1а дувцар дийшар вай хьалха яхача урока?
- Фу болх беш хиннав Осканов Суламбик?
- Фу лаьрх1а сигала ураг1а ваха хиннав Суламбик 1992 шера 7 феврале?
- Малаг1ча юртара ва Осканов?
- Малаг1а балхаш даьд цо?
- Мишта лоарх1аш хиннав из новкъосташа?
- Мишта беш хиннаб цо ший болх?
- Малаг1а сийлен ц1и еннай цунна?

Дувцара чулоацам хьабувц бераша.

3.КЕРДА ТЕМА ЙОВЗИЙТАР.

- Тахан урока вай ешаргья «Ц1авенав тха лоалахо» яха стихотворени.

Хьехархочо 1оеш дешархошта ца довза дешай ма1ан а доашхаш.

4.САЛО1А МИНОТ.

1,2, 3, 4

Пхьагилг я-кха кхувсалуш,

Иттаз кхоссаелар из.

Т1аккха шорттига 1олохъелар,

Лергаи ший цо хьеду говза.

Иштта, иштта х1анз вай санна,

1охайна яг1а пхьагилг ц1аьхха

Шелъелар, шелъелар. (Хьалг1овтт)

Цун т1одилгаи з1амига да

Вай уж сиха д1охдергда. (кулгаи в1ашиххьекх)

5.1ОМАДАЪР Ч1ОАГ1ДАР.

Дешархоша цхьацца строфа ешаш, 1оеш стихотворени.

Стихотворене чулоацам тахкар.

- Мичара ц1авенав лоалахо?

- 1аьлас фу ду т1емахочун барзкъашца?

- Мишта лел юртара бераш 1аьлийна т1ехьа?

- Мишта боаг1а хургбола салтий?

- Мишта кхетаду оаш «хургбоа салтий» яхача дешай ма1ан?

Хоржаш дешар.

6.УРОКА КОРТА БАР.

- Мишта хийттар шоана е стихотворени?

- Малаг1а хьехамашойтар вайна йоазанхочо?

10. Ц1АГ1АРА БОЛХ.

Стихотворени дагахь 1омае

ДЕШАР

ТЕМА: «Наъна кулг» (шира дувцар), «Наъна бийса»

Урока лоарх1амаш: «Наъна кулг» яхача шира дувцара чулоацам дешархошта бовзийтар; дешархой дешара навикаш лакхъяр; дувзаденна къамаъл шаърдар; ноаношцара берий безам кхебар.

Гойтара г1ирс: ноаной сурташ, ноаношта хетадаъ муг1араш:

*Нана, 1а са уйла ма е,
Б1аргий т1адам лаътта божош,
Гаъна, гарга ва- теш аъле,
Хъай д1айха дог эшадеш.
Уй т1а ювлаш, сагот ма де,
Аз лаъца никъ дагакхоабаш,
Дийна- маърша вий-те аъле,
Хъайна хало лоаттаеш.
Хамхоев А.*

Урока никъ

І. Урока кийчо яр.

Метта разминка:

Шоаш могаш-маърша
Лелача хана,
Къинт1ераяккха
Хъажалаш нана,
Ловза дахача
Сов дукха гарах;
Ц1енача ц1аг1а
Хота чубарах,
Цкъаза аларах:
-«Долхац тхо деша»,
Лечкъаш леларах
Сарралца беша.

1. Деша дагахъ.
2. Деша цхъана.

3. Деша г1оздаъле.

II. Ц1аг1ара бе бенна болх тахкар.

Арчаков Сале «Ц1авенав са лоалахо» яха стихотворени дагахъ хъаювц дешархоша.

III. Керда тема йовзийтар.

Хъехархочо лоацца дош оал вай ноаноех лаъца.
Дувцар 1одеш хъехархочо, нийса, къоастадеш.

IV. Сало1а минот.

Наб етталу, наб етталу,
Мекъал дег1ах летай,
Массане а соца цхъана.
Дег1 хъамукъа даккха:
Кулгаш айде, эгаде,
Дег1а хи шоай хъалнийсбе,
Набарах хъакхета
1, 2, 3, 4.
Массайола маъже хъоае,
Кулгаш шоай 1охеца,
1оховша, г1овтта,
Кулгаш шерра д1адахийта!
1, 2, 3, 4.

V. Дешархоша шоай дагахъа 1одеш дувцар.

VI. Дувцара чулоацам тахкар.

- Нана енначул т1ехъаг1а фу хиннад во1а?
- Фу аьннад х1ама ховш волча саго?
- Сево верзаваъв во1?
- Мишта кхетаду оаш «Наъна кулгал дезаг1а х1ама дац бера» яхача дешай ма1ан?
Кицай ма1ан дашхар:

Ноаной кортош к1айду аьннар ца деча т1ехъено.
Нана ийилхача, бераш дийлхад, бераш дийлхача, да вийлхав.
Наас бера тохача хана, т1оара к1ала г1айба бехк.
Нанна бирса т1акъоарзадаъ б1аргаш сердал йоацаш дахаргда.

Мякиев Асхъаба «Наъна бийса» яха стихотворени 1оеш шаъра,
къоастадеш ца довза дешаш.

VII. Урока корта бар.

Мишта яг1а нана?
Х1ана хьувз цунна са?
Атта кхебой нанас ший дезал?
Мишта йоаккхо ю оаш шоай ноаной?

VIII. Ц1аг1ара болх.

Стихотворени 1омае.

ДЕШАР

Тема: В.В. Бианки «Март», «Оалхазараш ц1адаьхкад»

Урока лоарх1ам: дувцарий чулоадам берашта бовзийтар; дешархой дешара навькаш лакхъяр; дувзаденна къамаьл шаьрдар; 1алам деза, из лораде, б1аьстен белгалонаш зе дешархой 1омабар.

УРОКА НИКЪ

1.УРОКА КИЙЧО ЯР.

МОТТ ШАЬРБАР:

Йоаг1а б1аьсти, йоаг1а
Чехко чоабал ийца.
Сигалара дог1а доаг1а,
Дошо малх лувчабаь.
Ареш, фордаш доахаш,
Загг1е иллеш доахаш,
Гаянара хьяьший юрта увтт.
Тхьайса илла лаьтта,
Г1адилгаш даьхе,
Сомадаьккхе,
Мукьадаьлча санна,
Г1оздаьнна, сихденна,
Голаш егташ,
Лаьтта хьесташ,
Мела тоатолгаш уд.

- 1.Деша дагахь.
- 2.Деша цхьана.
- 3.Деша г1оздаьле.

2.Ц1АГ1АРА БОЛХ ТАХКАР.

«Наьна бийса» яха стихотворени шаьра, къоастадеш 1оеш дешархоша.

3.КЕРДА ТЕМА ЙОВЗИЙТАР.

- Тахан урока вай дешаргда «Март», «Оалхазараш ц1адаьхкад» яха В.В. Бианки яздаь дувцараш.
Хьехархочо 1одеш дешархошта ца довза дешай ма1ан а доашхаш.

4.САЛО1А МИНОТ.

1,2, 3, 4

Пхъагилг я-кха кхувсалуш,

Иттаз кхоссаелар из.

Т1аккха шорттига 1олохъелар,

Лергаи ший цо хъеду говза.

Иштта, иштта х1анз вай санна,

1охайна яг1а пхъагилг ц1аьхха

Шелъелар, шелъелар. (Хъалг1овтт)

Цун т1одилгаи з1амига да

Вай уж сиха д1охдергда. (кулгаи в1ашиххъекх)

5.1ОМАДАЪР Ч1ОАГ1ДАР.

Дешархоша цхъацца абзац ешаш, 1одеш.

Хоржаш дешар..

- Фу ди да 21 март?

- 1одеша, малаг1а белгалонаш я б1аьстан?

- Фу ду малхо эггара хъалха?

- Оалхазараша фу ду?

- Малаг1а новкъостал ду оаш оалхазарашта?

«Оалхазараш ц1адаьхкад»- дагахъа 1одеш дувцар.

Кицай ма1ан тахкар.

Б1аьстен денно 1ан бутт кхоаб.

Б1аьсти аьннар 1ай хезад.

Б1аьстено г1елдаь шерч ахкано дузадаьд.

Б1аьсти хъадаьр 1ай д1аьд.

6.УРОКА КОРТА БАР.

- Фу хайра шоана В.В. Бианки дувцараш т1ара?

- Хъаювца б1аьстен белгалонаш.

11. Ц1АГ1АРА БОЛХ.

Дувцарий чулоацам хъабувца ха.

ДЕШАР

Тема: Яндиев Дж. «Балха 1уйре», Осмиев Хь. «Б1аьсти».

Урока лоарх1ам: стихотворений чулоацам берашта бовзийтар; дешархой дешара навикаш лакхъяр; дувзаденна къамаьл шаьрдар; 1алам деза, из лораде, б1аьстен белгалонаш зе дешархой 1омабар.

Гойтара г1ирс: поэтий сурташ.

УРОКА НИКЪ

1.УРОКА КИЙЧО ЯР.

МОТТ ШАЬРБАР:

Б1аьстан 1уйре хьаэьттар,
Дуне сийрадаьлар,
Хоза мел дола х1ама
Хьаарадаьлар:
Бераш, зизаш,
Хьазилгаш.
Б1аьсти,
Ма хоза я хьо!
Б1аьсти,
Ма сийрда я хьо!

- 1.Деша дагахь.
- 2.Деша цхьана.
- 3.Деша г1оздаьле.

2.Ц1АГ1АРА БОЛХ ТАХКАР.

Дувцарий чулоацам хьабувца дешархоша.

3.КЕРДА ТЕМА ЙОВЗИЙТАР.

- Тахан урока вай ешаргья «Балха 1уйре», «Б1аьсти» яха Яндиев Дж., Осмиев Хь. язья стихотворенеш.

1. Хьехархочо 1оеш дешархошта ца довза дешай ма1ан а доашхаш Яндиев Дж «Балха 1уйре» яха стихотворени.
2. Дешархоша шоай дагахьа 1оеш стихотворени.

4.САЛО1А МИНОТ.

1,2, 3, 4

*Пхъагилг я-кха кхувсалуш,
Иттаз кхоссаелар из.
Тлаккха шорттига Iолохъелар,
Лергаш ший цо хъеду говза.
Иштта, иштта хIанз вай санна,
Iохайна ягIа пхъагилг цIаьхха
Шелъелар, шелъелар. (ХъалгIовтт)
Цун тIодилгаш зIамига да
Вай уж сиха дIохдергда. (кулгаш вIашиххъекх)*

5. IОМАДАЪР ЧIОАГIДАР.

ДикагIа дешача дешархочунга Iоешийт Осмиев Хъамзата «БIаьсти» яха стихотворени.

Хоржаш дешар..

- Мишта ера бIаьсти?
- Мишта ловца боакх поэта бIаьстена?

6. УРОКА КОРТА БАР.

- Хоза хийтарий шоана вай тахан йийша стихотворенеш?
- Хъаювца бIаьстен белгалонаш.

12. ЦIАГIАРА БОЛХ.

Стихотворенеш Iомае.

ДЕШАР

Тема: Кицаш.

Урока лоархIам: дешархошта кицай гIалгIай багахбувцама лоархIамегIа дола дакъа хилар гучадаккхар; кицай тайпаш довзийтар; цар маIан тахка дешархой Iомабар; дешархой кхетамца кхебар.

УРОКА НИКЪ

1. УРОКА КИЙЧО ЯР.

2. ЦIАГIАРА БОЛХ ТАХКАР.

«ДогIа» яха стихотворени шаъра, къоастадеш Iоеш дешархоша.
«Беши карти» яхача фаьлга чулоацам хъабувц дешархоша.

3. КЕРДА ТЕМА ЙОВЗИЙТАР.

- Тахан урока вай дешаргда кицаш. «Кицаш» яха учебника тIарастатъя Iоешийт дешархошка, хъехархочо юкъ-юкъе комментареш ю.

4. САЛОIА МИНОТ.

1,2, 3, 4

Пхъагилг я-кха кхувсалуш,

Иттаз кхоссаелар из.

ТIаккха шорттига Iолохъелар,

Лергаш ший цо хъеду говза.

Иштта, иштта хIанз вай санна,

Iохайна ягIа пхъагилг цIаьхха

Шелъелар, шелъелар. (ХъалгIовтт)

Цун тIодилгаш зIамига да

Вай уж сиха дIохдергда. (кулгаш вIашаххъекх)

5. IОМАДАЪР ЧIОАГIДАР.

Дешархоша цхъацца абзац ешаш, Iодеш.

Хоржаш дешар..

ДIакхоачашде ер кицаш.

Дог доаџача 1атто _____.
Йоахарех мотт лорабе, _____.
Лерга хаззал хоаставича, _____.
Хьажа ц1а а бихьа ц1абена хох _____.
Дина ц1ог лаьцар хих ваьннава, _____.
Хургдола хьазилг _____.
Дукха 1ийхача циско _____.
Кха доаге а малх тол, _____.

6.УРОКА КОРТА БАР.

- Сенах оал кица?
- Фу хьахьокх кицаш?

13. Ц1АГ1АРА БОЛХ.

Деша.